

ОСОБЛИВОСТІ ПІДГОТОВКИ ТРУДОВИХ РЕСУРСІВ В УМОВАХ РЕФОРМУВАННЯ АПК

Міга В.К.

ст. викладач, Львівський національний аграрний університет

У даній статті зроблена спроба дати оцінку впливу вищих навчальних закладів регіону на формування трудових ресурсів села. Обумовлено необхідність підготовки кадрів для нових організаційно – виробничих структур у сільському господарстві, які виникли у процесі реформування агропромислового комплексу. Зроблено висновки щодо подальших шляхів удосконалення підготовки фахівців у вищих навчальних закладах аграрного профілю.

Ключові слова: аграрна освіта, трудові ресурси, якісний контингент студентів, навчально – науковий та виробничий комплекс.

In this article the done attempt to give the estimation of influence of higher educational establishments of region on forming of labour resources of village. Conditioned necessity of training of personnels for new organizationally – production structures in agriculture, which arose up in the process of reformation of agroindustrial complex. Conclusions are done in relation to the subsequent ways of improvement of preparation of specialists in higher educational establishments of agrarian type.

Key words: agrarian education, labour resources, high-quality contingent of students, educational is a scientific and production complex.

Постановка проблеми. Головна мета аграрної освіти, вищих навчальних закладів Міністерства аграрної політики – підготовка кадрів для села, спеціалістів агропромислового комплексу, що вимагає підвищеної уваги департаменту аграрної освіти, науки та дорадництва, керівників ВНЗ на місцях до напрямів підготовки виключно сільськогосподарського спрямування – «ветеринарна медицина», «агрономія», «технологія виробництва та переробки продукції тваринництва», «процеси, машини та обладнання».

Слід відзначити, що аграрна освіта надає перевагу саме сільській молоді у боротьбі за бюджетні місця з міською. В законі України «Про освіту» зазначено, що основною метою аграрної освіти є інтеграція до європейського освітнього простору, в процесі якої повинні відбуватись якісні зміни в організації навчального процесу задля підготовки конкурентоспроможних

фахівців на ринку праці. Це є особливо актуально на сьогоднішній день оскільки висококваліфікованих фахівців в сільському господарстві не вистачає.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблеми аграрної освіти розглядаються не лише у спеціальних історичних дослідженнях. Ними займаються і дослідники, які працюють у галузі соціології, філософії, теорії державного управління, економіки, правознавства тощо. Так, важливі аспекти впливу суспільно-політичного та соціально-економічного життя України на її систему освіти розкриваються у працях Журавського В., Житкової Т., Наумкиної С., Куценка В., Оржехівського В., Тація В., Чупруна В. та ін.

Постановка завдання. Метою даного дослідження є вивчення заходів, які спрямовані на задоволення потреб аграрного сектору у висококваліфікованих фахівцях, створення умов сільській молоді для здобуття вищої освіти, упорядкування мережі аграрних закладів освіти, зміцнення їх навчально-матеріальної та наукової бази.

Виклад основного матеріалу. Кваліфіковані кадри для сільського господарства готують 23 вищі навчальні заклади Міністерства аграрної політики III-IV рівня акредитації та 118 вищих навчальних закладів I-II рівня акредитації, що становить близько 16% від вищих навчальних закладів України.

Одним із найважливіших питань системи вищої освіти, що потребує постійної уваги, є рівень професорсько-викладацького персоналу. Підготовку спеціалістів у аграрних ВНЗ здійснюють 703 доктори наук та 4444 кандидатів наук. Слід зазначити, що кадрове забезпечення вищих навчальних закладів науково-педагогічними кадрами з науковими ступенями і вченими званнями має в області позитивну динаміку. Порівняно з минулим роком чисельність докторів зросла на 0,9%, кандидатів на 4,2%.

Найбільше докторів наук припадає на студентів, що навчаються за спеціальністю – екологія, охорона навколишнього середовища та збалансоване природокористування, а найменша – на агрономії. Кількість докторів наук в розрахунку на 100 студентів у цих навчальних закладах становить відповідно 3 та 1. Це у свою чергу пояснюється не більшою кількістю докторів наук, а меншою кількістю студентів в цих ВНЗ.

Аналогічна ситуація із забезпеченістю кандидатами наук. Найбільше кандидатів наук в розрахунку на 100 студентів припадає у ВНЗ, що готують спеціалістів за напрямом – екологія, охорона навколишнього середовища та збалансоване природокористування – 11,1, а найменша у ВНЗ, що випускають агрономів – 5,3 кандидата на 100 студентів.

Актуальною для вищого навчального закладу є проблема формування якісного контингенту студентів. У 2008 році в Україні до сільськогосподарських вищих навчальних закладів III-IV рівнів акредитації зараховано 8271 студент. Найбільшу перевагу студенти надають спеціальності «Технологія та енергетика аграрного виробництва». В 2008 році на цій

спеціальності навчалось 14369 студентів, що становить 33% від загальної кількості студентів, які навчаються у сільськогосподарських вищих навчальних закладах. Друге місце посіли спеціальності «Агрономія» та «Ветеринарна медицина» в яких навчаються 10393 та 10373 особи, що становить відповідно 23,8% та 23,7%. На спеціальності «Технологія виробництва та переробки продукції тваринництва» навчалось 5897 студентів, або 13,5% від їх загальної кількості. Найменшим попитом користується спеціальність «Екологія, охорона навколишнього середовища та збалансоване природокористування» – 2576 студентів (6% загальної кількості).

У Львівській області за період 2001-2008 роки збільшилася кількість студентів у вищих сільськогосподарських навчальних закладах майже у двічі, а саме з 83788 до 141372, тобто на 69%. Однак, кількість студентів, що навчаються за напрямом сільське господарство зменшується. Це насамперед пов'язано з новими умовами прийому до вищих навчальних закладів, оскільки значний відсоток сільських учнів є з низькими балами сертифікатів Українського центру оцінювання якості освіти. Це зумовило в деякій мірі те, що у 2008 році суттєво зменшився прийом студентів у ВНЗ за напрямом сільське господарство, а саме більше ніж на 50%.

Так, якщо у 2001 році їх кількість становила 5244 студенти, то у 2005 році 4727 студентів. Збільшення прийому студентів спостерігалось у 2006 та 2007 роках. Однак у 2008 році кількість студентів сільськогосподарських навчальних закладів знову зменшується у порівнянні з 2007 роком на 10% (6158 у 2007 році та 5545 у 2008 році) [1; 2]. Найменшу перевагу абітурієнти надають сільськогосподарським навчальним закладам. Так, наприклад їх частка у 2000/2001 навчальному році становила 6,3% до загальної кількості студентів, що навчаються у всіх вищих навчальних закладах області, а у 2007/2008 році вона вже становила 3,9%.

У Львівській області готує спеціалістів для сільського господарства Львівський національний аграрний університет який майже півтора століття відіграє важливу роль у розвитку аграрної освіти та науки.

З метою координації діяльності навчальних закладів та науково-виробничих установ аграрного профілю західних областей України при університеті створено навчально-науковий та виробничий комплекс, до якого входять понад 40 закладів освіти першого та другого рівнів акредитації.

Тісною та плідною є співпраця університету з іншими аграрними університетами України. Одночасно ЛНАУ налагодив тісні контакти з навчальними закладами та науковими установами Англії, США, Польщі, Чехії, Словаччини, Німеччини, Франції, КНР. Щороку сотні студентів ЛНАУ проходять практику у фірмах Англії, Німеччини, Франції, Польщі. Розпочався обмін студентами між ЛНАУ і Державним університетом штату Пенсільванія (США).

Львівський національний аграрний університет має сучасну матеріально-технічну базу. Її основу складають сім навчально-лабораторних корпусів, Науково-дослідний інститут землеробства та земельного кадастру, проектно-технологічне бюро, технологічний парк, експериментально-механічна майстерня, видавничий центр. За останні роки створено навчально-наукові інститути — картоплі, ріпаку, інститути інженерів АПК і економіки АПК, Науково-виробничий центр «Дослідне поле». Кожного року майже 1000 слухачів проходять перепідготовку і підвищують свою кваліфікацію на факультеті заочної освіти та при Інституті післядипломної освіти.

Разом з тим у Львівському національному аграрному університеті існує реальна потреба: суттєво підсилити науковий напрям діяльності; на якісно новий європейський рівень підняти освітні технології та технічне оснащення навчального процесу; оновити бібліотечний фонд тощо.

У 2008 році в аграрний університет поступило 989 студентів, що на 10,5% менше порівняно з попереднім роком та на 0,6% більше ніж у 2006 році. Слід зазначити, що третина студентів, що навчається у даному вузі - діти з сільської місцевості. Впродовж останніх років ця тенденція залишається незмінною. Так, наприклад у порівнянні з 2006 роком у 2008 році їх частка зростає з 74,2% до 77,9%, а міського навпаки зменшується з 25,8% до 22,7%.

У Львівському національному аграрному університеті студенти навчаються за 13 спеціальностями. Впродовж останніх років студенти надають перевагу економічним спеціальностям, а не агрономічним незважаючи на те, що впродовж 2007, 2008 років прослідковується тенденція до зменшення кількості студентів із сільської місцевості, що навчаються, наприклад, на обліку і аудиті, менеджменті, фінансах і кредиті, економіці підприємства, міжнародній економіці.

Висновки. Таким чином, сьогодні на селі склалась така ситуація з молодими спеціалістами, що є люди з дипломами про вищу освіту, але нема кваліфікованих спеціалістів. Кваліфіковані молоді спеціалісти їдуть до великих міст, тим самим створюючи кадрову проблему на селі. Саме тому одним із напрямків кадрової політики має бути залучення молодих спеціалістів на селі, оскільки на сьогоднішній день в сільському господарстві працюють в основному спеціалісти віком понад 50 років. Для того щоб молоді люди після закінчення навчання поверталися на роботу у село потрібно насамперед покращувати житлові умови, умови праці та заробітну плату. Особливу увагу потрібно зосередити також і на тому, щоб молоді фахівці бачили перспективу професійного зростання.

Для збереження аграрних ВНЗ їх робота повинна бути спрямована на підготовку випускника яка б відповідала сучасним вимогам. Для цього необхідно перш за все уникати відірваності навчального процесу від виробництва та активніше залучати до навчального процесу

висококваліфікованих фахівців-практиків. В ринкових умовах господарювання здійснюючи підготовку спеціалістів для сільського господарства необхідно орієнтуються на затребуваність професій на селі.

Література

1. Сільське господарство Львівщини у 2006 році. Статистичний збірник, Львів – 2007, С. 75. 2. Система освіти у Львівській області. Статистичний збірник, Львів – 2007, С.82. 3. Становлення і розвиток аграрної освіти і науки в Україні (з найдавніших часів і до сьогодення) / За ред. С. Живори. – К.: НАУ, 2004.– 144 с.

УДК 631.11.009.12

ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ АДАПТАЦІЇ ПІДПРИЄМСТВ ДО УМОВ КОНКУРЕНЦІЇ

Мартинюк В.М.

к.е.н., ст. викладач, Львівський університет бізнесу та права,

Том'юк Г.М.

здобувач, Львівський національний аграрний університет

Проведено ретроспективний аналіз розвитку та конкурентних відносин. Визначені три основні підходи стосовно поняття «Проаналізовані основні визначення чистої конкуренції».

Ключові слова: ринок, конкуренція, конкурентні відносини, суперництво, досконала конкуренція, монополія, олігополія, монополістична конкуренція.

The retrospective analysis of development of competition and competition relations is carried out. Three basic approaches are selected in relation to determination of concept «competition». Basic determinations of perfect competition are analysed.

Keywords: market, competition, competition relations, rivalry, perfect competition, monopoly, oligopoly, monopolistic competition.

Вступ. Конкуренція має велике значення, оскільки є основою ринкової економіки, спонукає до орієнтації на потреби ринку, на забезпечення високої якості товарів, сприяє розвитку науково-технічного прогресу, регулює ринкові пропорції і сприяє ефективному функціонуванню ринку.